

HE 110/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vankeuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vankeuslakia. Esityksen mukaan vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvät tehtävät keskitettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle. Tällä hetkellä osan näistä tehtävistä hoitaa ulosottolaitos.

Samalla ehdotetaan, että täytäntöönpanon lykkäämistä koskevia säännöksiä täsmenne-

tään ja päätösvaltaa siirretään Rikosseuraamuslaitokselle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Yleistä tuomioiden täytäntöönpanosta.....	3
Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano.....	3
Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano.....	4
Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano.....	5
Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäminen.....	6
2.2 Muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
3.1 Tavoitteet.....	7
3.2 Nykytilan arviointi ja keskeiset ehdotukset.....	7
Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano.....	8
Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano.....	9
Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano.....	9
Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäminen.....	9
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	10
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	10
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
5 ASIAN VALMISTELU.....	12
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	13
2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen.....	13
4 luku Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan.....	15
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	16
3 VOIMAANTULO.....	17
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	17
LAKIEHDOTUS.....	18
Laki vankeuslain muuttamisesta.....	18
LIITE.....	21
RINNAKKAISTEKSTI.....	21
Laki vankeuslain muuttamisesta.....	21

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on rangaistusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano. Sen tehtäviin kuuluu vankeusrangaistuksen ja sakon muutorangaistuksen täytäntöönpanon lisäksi nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen täytäntöönpano, valvottuun koevapauteen ja ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvonta sekä nuorten ehdollisen vankeuden valvonta. Sakkorangaistusten täytäntöönpanosta vastaa Oikeusrekisterikeskus.

Ulosottolaitoksen tehtävänä puolestaan on tuomioissa tai muussa ulosottoperusteessa asetetun velvoitteen täytäntöönpano ja suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintä julkista valtaa käyttämällä, viime kädessä pakotoimin. Edellä mainittujen tehtävien lisäksi ulosottolaitokselle kuuluu myös tuomioiden täytäntöönpanon aloittamiseen liittyviä tehtäviä.

Tällä hetkellä rangaistusten täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvät tehtävät jakautuvat Rikosseuraamuslaitoksen ja ulosottolaitoksen kesken. Osassa yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanon aloittamistehtävät kuuluvat kokonaan Rikosseuraamuslaitokselle. Vankeusrangaistuksen suorittamisen aloittamisessa ulosottomiehen tehtäviin kuuluu ottaa tuomittuun yhteyttä ja määrätä hänet ilmoitautumaan vankilaan. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on päättää tuomitun vankilaan sijoittamisesta ja etsintäkuuluttamisesta.

Rangaistusten suorittamisen aloittamiseen liittyvien tehtävien kuuluminen osittain kahdelle eri viranomaiselle aiheuttaa sen, että täytäntöönpanon aloittaminen on monivaiheista ja vaatii tarpeettoman paljon resursseja. Viranomaisresurssien käytön ja prosessien tehostamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvät tehtävät keskitettäisiin yhdelle viranomaiselle.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä tuomioiden täytäntöönpanosta

Rikosseuraamuslaitos ja ulosottolaitos kuuluvat molemmat oikeusministeriön hallinnonalalle. Oikeusministeriö vastaa molempien viranomaisten strategisesta ohjauksesta ja resursoinnista. Rikosseuraamuslaitos kuuluu ministeriön kriminaalipoliittisen osaston ohjaukseen. Ulosottolaitoksen ohjauksesta vastaa ministeriön oikeushallinto-osasto.

Tuomiot saapuvat tuomioistuimista Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä sähköisenä tiedonsiirtona. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä oikeudellinen yksikkö toimii täytäntöönpanijana. Oikeudellinen yksikkö ottaa vastaan tuomiot, selvittää tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuuden, tuomitun olinpaikan ja lähettää tuomiot täytäntöönpanotavaksi vankilaan, ulosottovirastoon tai yhdyskuntaseuraamustoimistoon.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota on vuoden 2013 alusta lukien muutettu siten, että rangaistusaikojen laskemiseen liittyvät asiat keskitettiin rikosseuraamusalueiden täytäntöönpanoyksiköistä erilliseen valtakunnalliseen täytäntöönpanoyksikköön. Keskushallintoyksikölle edelleen kuuluvat muut kuin kansainvälisiin siirtoihin liittyvät täytäntöönpanotehtävät on tarkoitettu myöhemmin siirtää uudelle täytäntöönpanoyksikölle.

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano etenee eri tavoin riippuen siitä, onko tuomittu vankilassa vai vapaana, kun vankeusrangaistus tulee täytäntöönpanotavaksi.

Jos tuomittu on jo vankilassa, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö lähettää tuomion sähköisesti täytäntöönpanotavaksi täytäntöönpanoyksikköön.

Jos tuomittu ei ole vankilassa, keskushallintoyksikkö laatii täytäntöönpanomääräyksen ja liittää sen mukaan oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisuja ja päätösilmoitusjärjestelmästä tulostetun täytäntöönpanokirjan ja lähettää ne postitse tuomitun kotipaikan ulosottomiehelle. Ulosottovirastossa tuomiotiedot ja muut tarvittavat tiedot kirjataan ja tallennetaan ulosoton rekistereihin. Vuosittain rekistereihin kirjaetaan noin 3 000 tuomitun tuomiotiedot.

Ulosottomies lähettää tämän jälkeen tuomittulle postitse kehotuksen saapua asetettuun määräpäivään mennessä ulosottovirastoon sijoittamishaastatteluun. Jos tuomittu noudattaa kehotusta, ulosottoviranomainen haastattelee hänet sekä laatii selvityksen tuomitun vankilaan sijoittamista ja rangaistusajan suunnitelman laatimista varten. Säännösten mukaan ulosottomiehen on annettava myös oma lausuntonsa asiasta. Tuomitulta otetaan myös päihteettömyyssiitumus, jos hän pyytää avolaitokseen sijoittamista. Ulosottomies lähettää kertyneet asiakirjat postitse asianomaisen rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen.

Arviointikeskuksessa tehdään päätös siitä, mihin vankilaan tuomittu sijoitetaan ja vankilaan ilmoittautumisen ajankohdasta. Sijoituspäätös lähetetään postitse ulosottovirastoon. Ulosottomies lähettää tämän jälkeen tuomittulle postitse kehotuksen saapua hakemaan ilmoittautumismääräys ja tarvittaessa matkalippu vankilaan.

Arviointikeskus voisi vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006, jäljempänä *vankeusasetus*) 8 §:n mukaan lähettää ilmoituksen ja matkaliput suoraan tuomittulle. Tätä mahdollisuutta ei ole juuri käytetty.

Ellei tuomittua tavata eikä hänen olinpaikkaansa saatu selville, taikka jos tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa, ulosottomies palauttaa täytäntöönpanomääräyksen ja muut asiakirjat Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön esteilmoituksin. Tämän jälkeen keskushallintoyksikkö etsintäkuuluttaa tuomitun vankilaan toimittamista varten. Rikosseuraamuslaitoksen tekemä etsintäkuulutus välittyy sähköisesti poliisin tietojärjestelmään.

Jos tuomittu ei noudata kutsua saapua ulosottovirastoon noutamaan vankilaan ilmoittautumismääräystä, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö etsintäkuuluttaa tuomitun sen jälkeen, kun se saa ulosottovirastolta tiedon asiasta. Ennen etsintäkuuluttamista odotetaan yleensä, saapuuko tuomittu vankilaan ilmoittautumispäivänä.

Jollei tuomittu noudata edellä mainittua kutsua, ulosottomiehen on vankeusasetuksen 9 §:n mukaan pyydettävä poliisilta virkapuuta tuomitun toimittamiseksi heti vankilaan. Ulosottomiehet ovat käyttäneet tätä toimintatapaa vaihtelevasti. Eniten sitä on käytetty pienillä paikkakunnilla, joissa ulosottomiehen paikallistuntemus on hyvä. Etenkin suuremmilla paikkakunnilla tuomittujen noudot tuottavat harvoin tulosta.

Jos tuomittu hakee ilmoittautumismääräyksen ulosottomieheltä, muttei saavu vankilaan määrätynä ajankohtana, arviointikeskus ilmoittaa asiasta Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön etsintäkuuluttamista varten.

Vankeusrangaistuksia täytäntöönpanossa ulosottoviranomaiset lähettävät postitse vuosittain yli 8 000 asiakirjaa ja Rikosseuraamuslaitos yli 5 000 asiakirjaa.

Säännökset mahdollistavat sen, että asiakirjat voitaisiin lähettää Rikosseuraamuslaitoksen ja ulosoton välillä teknisen käyttöyhteyden välityksellä, mutta tietojärjestelmät eivät tällä hetkellä mahdollista sitä.

Vankilaan saapuvan ja sieltä vapautuvan vangin matkakustannukset Suomen alueella maksetaan valtion varoista. Tuomittulle ei kuitenkaan korvata ulosottovirastossa käynteistä aiheutuneita matkakustannuksia.

Vuonna 2013 vankilaan tuli vapaudesta 2 640 vankeusvankia. Heistä 1 384 saapui itse ilmoittautuen ja 1 211 etsintäkuulutuksen perusteella. Ulosottovirastot lähettivät saapumiskehotuksen 2 481 vankeusrangaistukseen tuomittulle.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano käynnistyy siten, että Oikeusrekisterikeskus lähettää sähköisesti muuntorangaistuksen ulosottomiehelle täytäntöönpantavaksi.

Ulosottomies lähettää muuntorangaistukseen tuomitulle postitse kutsun saapua asetettuun määräpäivään mennessä ulosottovirastoon vankilaan sijoittamista ja rangaistusajan suunnittelua koskevan ilmoituksen laatimiseksi.

Jollei tuomittu noudata kehotusta tai jos hänen olinpaikkansa on tuntematon, ulosottomies palauttaa asian Oikeusrekisterikeskukselle etsintäkuuluttamista varten.

Tuomitun noudattaessa kehotusta ulosottomies antaa hänelle määräyksen ilmoittautua suljettuun vankilaan määrättyä päivänä. Sijoitusvankila määräytyy tällöin Rikosseuraamuslaitoksen laatiman sijoitusohjeen (2/50/2009) mukaisesti. Ulosottomies ilmoittaa määrätystä ilmoittautumispäivästä arviointikeskukseen ja vankilaan, jossa tieto kirjataan Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään. Jos tuomittu ilmoittaa haluavansa avolaitokseen ja antaa päihteettömyystoumuksen, arviointikeskuksen ratkaistavaksi on saatettava kysymys siitä, sijoitetaanko tuomittu avolaitokseen.

Vankila ilmoittaa tuomitun vankilaan saapumisesta Oikeusrekisterikeskukselle, joka lähettää vankilalle muuntorangaistuksen täytäntöönpanokirjan. Jollei tuomittu ilmoitaudu vankilaan määräaikana, Rikosseuraamuslaitos voi lähettää ulosottomiehelle tai suoraan Oikeusrekisterikeskukselle pyynnön tuomitun etsintäkuuluttamiseksi vankilaan toimittamista varten.

Oikeusrekisterikeskus voi tehdä etsintäkuulutuksen ilman ulosottomiehen antamaa estetodistusta, jos Oikeusrekisterikeskuksen käytävissä olevien tietojen mukaan maksuvelvollinen on vailla vakinaista osoitetta, asuu ulkomailla tai jos ulosottomiehen mahdollisuutta tavoittaa maksuvelvollinen voidaan muista vastaavista syistä pitää huonona.

Vuonna 2013 vankiloihin saapui 1 179 sakon muuntorangaistukseen tuomittua. Ulosottovirasto antoi vankilaan ilmoittautumismääräyksen 398 muuntorangaistukseen tuomitulle, joista vankilaan itse ilmoittautuen saapui 89.

Vuonna 2013 täytäntöön pantavaksi tuli yhteensä 7 285 sakon muuntorangaistusta. Muuntorangaistuksista maksettiin 31 päivä toukokuuta 2014 mennessä 4 720, eli 65 prosenttia. Oikeusrekisterikeskus lähetti ulosot-

tovirastoon sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanohakemuksia 4 941.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano

Yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen täytäntöönpano käynnistyy siten, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö lähettää täytäntöönpanomääräyksen postitse tuomitun kotipaikan ulosottomiehelle. Ulosottovirastossa tuomiotiedot ja muut tarvittavat tiedot kirjataan ulosoton rekistereihin.

Ulosottomies lähettää tuomitulle yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen täytäntöönpanoilmoituksen, jossa tuomittu määrätään ilmoittautumaan viimeistään tiettyä päivänä yhdyskuntaseuraamustoimistossa toimeenpanosuunnitelman laatimista varten. Ulosottomies lähettää samalla yhdyskuntaseuraamustoimistolle postitse täytäntöönpanomääräyksen ja tiedon määräpäivästä.

Jollei tuomittu ota yhteyttä tai saavu yhdyskuntaseuraamustoimistoon määräaikaan mennessä, yhdyskuntaseuraamustoimisto selvittää ulosottomieheltä, onko tuomittu saanut tiedon ilmoittautumisesta. Jos tuomittu on saanut täytäntöönpanoilmoituksen todisteellisesti tiedoksi esimerkiksi saantitodistuksella, yhdyskuntaseuraamustoimisto ilmoittaa asiasta suoraan syyttäjälle yhdyskuntapalvelusta annetun lain (1055/1996) 8 §:n tai valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 19 §:n mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten. Tällöin syyttäjä voi saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi yhdyskuntapalvelun tai valvontarangaistuksen muuntamisen takaisin vankeudeksi.

Ulosottovirasto ei osallistu nuorisorangaistuksen ja nuorten ehdollisen vankeuden valvonnan täytäntöönpanoon. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö lähettää nuorisorangaistuksen ja nuorten ehdollisen vankeuden valvonnan täytäntöön pantavaksi suoraan yhdyskuntaseuraamustoimistoon. Yhdyskuntaseuraamustoimisto ilmoittaa molemmissa tapauksissa tuomitulle päivän, jonka kuluessa hänen on viimeistään ilmoituttava yhdyskuntaseuraamustoimistoon täytäntöönpanon aloittamista varten.

Vuonna 2013 täytäntöön pantavaksi tuli 2 523 yhdyskuntapalvelurangaistusta ja 227 valvontarangaistusta.

Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkääminen

Vankeuslain (767/2005) 2 luvun 1 §:n mukaan rangaistus on pantava täytäntöön viivymättä. Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon voi hakea lykkäystä vankeuslain 2 luvun 3 ja 4 §:n nojalla. Lykkäystä voi hakea joko terveydellisillä tai muilla perusteilla. Toimivalta päättää vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä riippuu siitä, millä perusteella tuomittu hakee lykkäystä.

Terveydellisillä syillä tapahtuvasta vankeusrangaistuksen tai sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tekemään päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Muilla kuin terveydellisillä syillä anotusta vankeusrangaistuksen tai sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä päättää ulosottomies. Ulosottomiehen päätöksestä voi hakea oikaisua rikosseuraamusalueen aluejohtajalta, jonka päätökseen voi valittamalla hakea muutosta rikosseuraamusalueen päätoimipaikan perusteella määräytyväältä hallinto-oikeudelta.

Jos tuomittu hakee lykkäystä molemmilla perusteilla, hakemus on käsiteltävä sekä ulosottolaitoksessa että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä.

Jos vankeusrangaistukseen tai muuntorangaistukseen tuomitun vakavan sairauden tai vaikean vamman hoito vaarantuisi vankilaan toimittamisesta tai hänen hoitamisensa vankilassa aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia, täytäntöönpanon aloittamista on lykättävä, kunnes tuomitun terveydentilasta aiheutuvia esteitä täytäntöönpanon aloittamiselle ei enää ole. Muilla kuin terveydellisillä syillä myönnetty lykkäys vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon voi kestää enintään kuusi kuukautta siitä, kun täytäntöönpanomääräys on saapunut ulosottomiehelle. Uusi, enintään

kuuden kuukauden pituinen lykkäys voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka voimassaolon päättymisaika on tiedossa. Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan muista kuin terveydellisistä syistä lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle tai kun täytäntöönpanon este on lakannut.

Terveydellisellä syyllä tehdyllä lykkäyshakemuksella on aina vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus, kunnes hakemukseen on tehty päätös. Ensimmäisellä muulla kuin terveydellisillä syillä tehdyllä lykkäyshakemuksella on vastaava täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus. Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ratkaisee, onko samaa rangaistusta koskevalla uudella hakemuksella tällainen vaikutus.

Vuonna 2013 ulosottovirastoilta haettiin lykkäystä 1 089 kertaa ja sen lykkäyspäätöksiin haettiin 77 kertaa oikaisua rikosseuraamusalueen aluejohtajalta. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä haettiin lykkäystä terveydellisillä syillä yhteensä 507 kertaa.

2.2 Muiden Pohjoismaiden lainsäädäntö

Ruotsissa Rikosseuraamuslaitos (Kriminalvården) vastaa vankeusrangaistusten, yhdyskuntaseuraamusten sekä sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanosta. Saatuaan toimioistuimelta tiedon lainvoimaisesta tuomiosta Kriminalvården lähettää tuomitulle kutsun tulla suorittamaan vankeusrangaistusta tai yhdyskuntaseuraamusta. Poikkeuksen edellä mainitusta muodostavat kuitenkin nuorten seuraamukset. Nuorten hoitoseuraamuksen sekä nuorisopalvelun täytäntöönpanosta huolehtii kunnan sosiaalitoimi sekä laitosuotoisen suljetun hoitoseuraamuksen (sluten ungdomsvård) täytäntöönpanosta myös Statens institutionsstyrelse -niminen valtion keskushallintoyksikkö.

Myöskään Tanskassa ja Norjassa ulosottolaitos ei osallistu vankeusrangaistusten täytäntöönpanoon, vaan molemmissa maissa täytäntöönpanoviranomaisena on rikosseuraamuslaitos.

Norjassa vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisesta on vastuussa se ri-

kosseuraamusalue, jolla tuomittu asuu. Syyttäjä lähettää tuomioasiakirjat kyseiselle rikosseuraamusalueelle. Rikosseuraamusalueen aluejohtaja päättää siitä, mihin vankilaan tuomittu sijoitetaan. Vankilaan sijoittamisen tarkemmasta ajankohdasta päätetään sen jälkeen, kun asiasta on keskusteltu vankilan ja poliisin kanssa. Yhdyskuntaseuraamusten osalta täytäntöönpanossa menetellään suurin piirtein samalla tavalla. Poliisi lähettää tiedon lainvoiman saaneesta yhdyskuntaseuraamuksesta sen rikosseuraamusalueen yhdyskuntaseuraamustoimistoon, jossa tuomitulla on vakituinen asuinosoite. Poliisi lähettää myös tuomitulle tiedon saapua määrättyyn aikaan ja paikkaan aloittamaan yhdyskuntaseuraamuksen suorittaminen.

Tanskassa poliisi lähettää lainvoimaisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpantavaksi paikalliseen rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön (Kriminalforsorgen). Kriminalforsorgen tekee arvion tuomiosta ja tuomitusta henkilöstä ja päättää, mihin vankilaan hänet sijoitetaan sekä lähettää täytäntöönpanoasiakirjat kyseiseen vankilaan. Josain tapauksissa tuomittua kuullaan ennen kuin päätetään, missä vankilassa hän suorittaa rangaistuksen. Vankila päättää sijoitusajankohdasta ja lähettää tuomitulle kotiin kirjeitse kutsun saapua suorittamaan rangaistusta. Kriminalforsorgen on myös ainoa täytäntöönpanoviranomainen yhdyskuntapalvelun aloittamisessa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Tavoitteena on, että sama viranomainen päättää kaikista rangaistusten täytäntöönpanon aloittamistoimista. Näin välttyttäisiin päällekkäiseltä työltä ja viranomaisten väliseltä asiakirjaliikenteeltä.

Täytäntöönpanon aloittamistoimet keskitettäisiin Rikosseuraamuslaitokselle, joka muutenkin vastaa rangaistusten täytäntöönpanosta ja usein myös tuntee tuomitut parhaiten. Tavoitteena on myös, että täytäntöönpanon aloittamismenettelyä voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää vankeusrangaistukseen

tuomittujen rangaistusajan suunnittelussa. Kun sama viranomainen huolehtii täytäntöönpanotehtävistä, haastattelee tuomitun, päättää hänen vankilaan sijoittamisestaan ja lykkäyksen myöntämisestä, menettely yksinkertaistuu. Muutoksen jälkeen täytäntöönpanon aloitusprosessi myös selkeytyisi, nopeutuisi ja tarpeettomia työvaiheita jäisi pois.

3.2 Nykytilan arviointi ja keskeiset ehdotukset

Vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloittamistoimet ovat tällä hetkellä monivaiheiset ja vaativat tarpeettoman paljon henkilöstöresursseja kahdessa eri organisaatiossa. Tästä aiheutuu päällekkäistä työtä viranomaisille ja haittaa tuomituille.

Nykyistä menettelyä on kritisoitu useissa työryhmissä. Oikeusministeriön asettama ulosottolaitoksen asemaa kartoittanut Ulosotto 2000 – toimikunta on mietinnössään (2/1998) ehdottanut vankeusrangaistusten täytäntöönpanotehtävien siirtämistä pois ulosotolta. Vastaavan ehdotuksen on tehnyt myös oikeusministeriön asettama vankeusrangaistuskomitea mietinnössään vuonna 2001 (6/2001). Viimeisimpänä ongelmaan on ottanut kantaa oikeusministeriön asettama rangaistusten suorittamisen aloittamiseen liittyvien täytäntöönpanotehtävien järjestämistä selvittänyt työryhmä, jonka mietintöön (15/2013) tämä hallituksen esitys pääosin perustuu. Työryhmä ehdotti, että vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanotehtävät keskitettäisiin kokonaisuudessaan Rikosseuraamuslaitokselle.

Ongelmallista on, että aloitustoimet edellyttävät asiakirjojen ja erilaisten pyyntöjen lähettämistä postitse useamman kerran Rikosseuraamuslaitoksen, ulosottoviranomaisen ja tuomitun välillä. Asiakirjojen lähettäminen postitse tarkoittaa myös sitä, että lähetävä ja vastaanottava viranomainen joutuvat tekemään erilaisia kirjauksia omiin tietojärjestelmiinsä. Tätä ongelmaa on käsitelty RISEALA 2010 -osaprojektin mietinnössä (28.11.2008). Mietinnössä katsottiin, että nykyinen postitse tapahtuva täytäntöönpanoasiakirjojen lähettäminen Rikosseuraamuslaitoksen ja ulosottoviranomaisten välillä sekä sähköisestä rekisteristä tulostettujen tietojen

manuaalinen tallennus toiseen sähköiseen rekisteriin on hidas, kallis ja epävarma menetelmä. Tapausten suuren määrän johdosta työaika kuluu paljon ja tietoihin jää virheitä. Mietinnössä ehdotettiin, että Rikosseuraamuslaitoksen ja ulosottoviranomaisten keskinäisessä tiedonvälityksessä luovutaan asteittain postin käytöstä ja siirrytään käyttämään sähköistä järjestelmää.

Nykyisessä järjestelmässä tuomittu joutuu käymään kaksi kertaa ulosottovirastossa ennen kuin hän saa määräyksen ilmoittautua vankilaan. Ulosotossa käyntejä ei kuitenkaan pystytä hyödyntämään tuomitun täytäntöönpanon suunnittelussa.

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpano

Vankeuslain 2 luvun 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulosottomies ei enää osallistuisi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamistoimenpiteisiin. Ehdotettujen säännösten mukaan Rikosseuraamuslaitos suorittaisi kaikki täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvät toimenpiteet mukaan lukien tuomitun siviilissä tapahtuva kuuleminen sekä vankilaan ilmoittautumismääräyksen toimittaminen tuomitulle.

Rikosseuraamuslaitoksen yksiköiden välillä asiakirjojen lähettäminen tapahtuisi teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Ainoastaan tuomitulle lähetettävät kutsut ja ilmoittautumismääräykset lähetettäisiin postitse.

Vankeuslain 4 luvun 11 §:n mukaan arviointikeskuksen johtajan on itse päätettävä kaikkien tuomittujen sijoitusvankilasta ja -ajankohdasta. Säännöksessä ei anneta mahdollisuutta toimivallan siirtämiseen toiselle virkamiehelle, mikä tällä hetkellä rajoittaa päätöksenteon tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Arviointikeskukset päättäisivät edelleen pääsääntöisesti vankilaan sijoittamisesta ja ilmoittautumisen ajankohdasta, mutta päätösvaltaa käyttävien virkamiesten määrää lisättäisiin. Arviointikeskuksen johtajan lisäksi päätösvaltaa voisi käyttää työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Rikosseuraamusalueen työjärjestyksellä päätösvaltaa voitaisiin antaa myös yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajalle. Arviointikeskukset päättäisivät

lähtökohtaisesti myös siitä, mikä Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö suorittaisi tuomitun kuulemisen.

Vankeuslain 2 luvun 1 §:n mukaan rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä, eikä säännös jätä juuri harkinnanvaraa täytäntöönpanon aloittamisajankohdan määrittämisessä. Tästä syystä täytäntöönpanon aloittamisajankohdan melko vähäinkin siirtäminen edellyttää, että tuomioon haetaan lykkäystä. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä.

Vankeuslain 2 luvun 1 §:ää muutettaisiin siten, että lainvoimaisen tai täytäntöönpanokelpoisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanotoimenpiteisiin olisi ryhdyttävä ilman aiheutonta viivytystä. Muutoksella lisättäisiin viranomaisten harkintavaltaa täytäntöönpanon aloittamisajankohdan määrittämisessä. Tämä olisi perusteltua, koska näin voitaisiin vähentää tarvetta täytäntöönpanon lykkäämisen hakemiseen sellaisissa tilanteissa, joissa lykkäysperuste on tiedossa jo täytäntöönpanon aloittamisajankohdasta päätetäessä.

Etsintäkuuluttamista koskevaa säännöstä muutettaisiin ja selvennettäisiin. Rikosseuraamuslaitoksella olisi aikaisempaa laajempi harkintavalta päättää siitä, milloin tuomittu etsintäkuulutetaan täytäntöönpanon aloittamiseksi.

Nykyisin tuomitun matkakuluja tapaamiin ulosottomiehen kanssa ei korvata. Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkko on tiheämpi kuin Rikosseuraamuslaitoksen, joten tuomittujen matkojen pituus haastatteluihin pitenisi uudistuksessa. Nykyisin Rikosseuraamuslaitos maksaa yhdyskuntapalvelun soveltuvuusselvityksestä ja nuorisorangaistuksen toimeenpanosuunnitelman laatimisesta aiheutuneet matkakulut. Rikoksesta epäillylle maksetaan myös valvontarangaistuksen edellytysten selvittämisestä ja toimeenpanosuunnitelman laatimisesta aiheutuneet matkakulut.

Vankeuslain 4 luvun 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että tuomitulle korvattaisiin matkakustannukset, jotka aiheutuvat haastatteluun saapumisesta Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön.

Esitystä valmisteltaessa on myös harkittu mahdollisuutta lukea haastattelukäynti hyväksi tuomitun rangaistusaikaan. Tämä ehdo-

tus olisi kuitenkin monimutkaistanut rangaistusaikojen laskentaa. Tästä syystä ei ehdoteta täytäntöönpanon aloittamiseen käytetyn haastattelupäivän lukemista rangaistusajaksi.

Laissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin niistä asioista, joista voidaan antaa määräyksiä valtioneuvoston asetuksella.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu myös sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanotoimenpiteitä. Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamiseen liittyy samoja kysymyksiä kuin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanonkin aloittamiseen. Yhtenä vaihtoehtona on ollut nykyisenlainen malli, jossa ulosottomies ja Rikosseuraamuslaitos vastaavat osittain täytäntöönpanotoimista. Toisena vaihtoehtona on ollut malli, jossa Rikosseuraamuslaitos vastaisi kokonaan muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamistoimista.

Täytäntöönpanon aloittamistoimenpiteiden keskittämistä Rikosseuraamuslaitokselle voidaan pitää perusteltuna. Toisaalta aloittamistoimien siirtäminen Rikosseuraamuslaitokselle edellyttää käytännössä sitä, että Rikosseuraamuslaitoksen ja Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmät ovat yhteydessä keskenään. Oikeusrekisterikeskuksen ja ulosoton tietojärjestelmät ovat keskenään yhteydessä, mutta Rikosseuraamuslaitoksen ja Oikeusrekisterikeskuksen tietojärjestelmiltä tällainen yhteys toistaiseksi puuttuu. Oikeusministeriössä on myös parhaillaan käynnissä sakon muuntorangaistusjärjestelmää koskeva kokonaisselvitys. Edellä todetun johdosta tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia sakon muuntorangaistusjärjestelmään. Ulosottomies päättäisi edelleen myös sakon muuntorangaistusten lykkäämisestä muilla kuin terveydellisillä perusteilla.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano

Ulosottoviranomaisten osallistumista yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon aloittamistoimenpiteisiin on pidetty tarpeettomana, koska Rikosseuraamuslaitos voi hoitaa nämä toimenpiteet yksinkin. Eduskunnalle on tarkoitus antaa syyskaudella 2014 käsi-

teltäväksi hallituksen esitys yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Kyseisen esityksen säännökset mahdollistavat yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanotoimien keskittämisen Rikosseuraamuslaitokselle.

Vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkääminen

Täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva toimivalta määräytyy sen mukaan, millä perusteella lykkäystä on haettu. Tämä on ongelmallista tilanteissa, joissa lykkäystä haetaan sekä terveydellisillä että muilla syillä. Tällöin lykkäysasiaa joudutaan käsittelemään sekä ulosottolaitoksessa että Rikosseuraamuslaitoksessa kahdessa eri prosessissa. Jos lykkäyshakemuksessa haetaan lykkäystä molemmilla perusteilla, edellä mainitut tahot joutuvat jakamaan ja siirtämään asian käsittelyn osaksi toiselle. Ongelmallista on myös se, että muutoksenhaku on järjestetty eri tavoin haettaessa muutosta terveydellisillä syillä ja muilla syillä anottuun lykkäykseen.

Tuomitun vankilaan määräämisen ajankohdasta ja täytäntöönpanon lykkäyksestä päättää eri taho. Asiat liittyvät läheisesti toisiinsa ja päätösvallan keskittäminen yhdelle taholle olisi perusteltua.

Täytäntöönpanon lykkäämistä koskevia säännöksiä on pidetty tulkinnanvaraisina ja epäselvinä erityisesti tilanteissa, joissa täytäntöönpanotavaksi tulee useampia vankeusrangaistuksia eri ajankohtina tai uusia tuomioita tulee täytäntöönpanotavaksi lykkäyksen aikana. Säännöksissä ei ole myöskään asetettu selvää enimmäisaikaa sille, kuinka pitkäksi aikaa lykkäystä voidaan myöntää muilla kuin terveydellisillä syillä. Koska terveydellisillä syillä anottua lykkäyksellä on aina suora täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus, tuomitulla on mahdollisuus täytäntöönpanon välttelyyn tekemällä jatkuvasti uusia lykkäyshakemuksia kielteisten päätösten jälkeen.

Rangaistusten täytäntöönpanon lykkäämistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja muutettaisiin. Arviointikeskus päättäisi lykkäyksen myöntämisestä sekä terveydellisistä että muista syistä. Tällöin muutoksenhakua koskevat säännökset myös olisivat yhdenmu-

kaiset riippumatta anotun lykkäyksen perusteesta.

Säännöksiä muutettaisiin myös siten, että tuomittu voisi anoa lykkäystä muilla kuin terveydellisillä syillä vasta sen jälkeen, kun hänelle on ensin määrätty vankilaan ilmoittautumisen ajankohta. Muutoksen jälkeen sama taho päättäisi tuomitun vankilaan saapumisen ajankohdasta ja lykkäyksen myöntämisestä.

Muilla kuin terveydellisillä syillä anottua vankeusrangaistuksen lykkäystä voitaisiin myöntää yli kuusi kuukautta tuomitulle määrätystä ilmoittautumisajankohdasta ainoastaan poikkeuksellisissa tapauksissa. Myönnettävien lykkäysten lukumäärää ei rajoitettaisi. Lykkäystä voitaisiin kuitenkin myöntää yhteensä enintään vuodeksi määrätystä ilmoittautumisajankohdasta. Jos täytäntöönpantavaksi tulee samaan aikaan useampia tuomioita tai jo myönnetyn lykkäyksen aikana täytäntöönpantavaksi tulee uusia tuomioita, yhden vuoden enimmäisaika laskettaisiin ensimmäisenä täytäntöönpantavaksi määrätyn tuomion ilmoittautumisajankohdasta.

Säännöksiä muutettaisiin myös siten, että ainoastaan ensimmäisellä lykkäyshakemuksella olisi rangaistuksen täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus myös silloin, kun lykkäystä haetaan terveydellisillä syillä. Muutoksilla selvennettäisiin säännöksiä ja rajoitettaisiin tuomitun mahdollisuuksia vältellä täytäntöönpanoa uusia lykkäyshakemuksia tekemällä.

Sakon muuntorangaistuksen kohdalla muutos olisi, että terveydellisillä syillä anotusta lykkäyksestä päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön sijaan arviointikeskus.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Rangaistusten täytäntöönpanon aloittamistehtävien Rikosseuraamuslaitokselle keskittämisen jälkeen täytäntöönpanon aloitusprosessi tehostuisi, koska turhia työvaiheita jäisi pois. Täytäntöönpanon keskittäminen yhdelle viranomaiselle vähentäisi tarvetta asiakirjojen kopioimiseen ja postittamiseen. Myös samojen tietojen päällekkäisestä kirjaamisesta

eri rekistereihin voitaisiin luopua. Toiminnan tehostumista ja sitä kautta kustannussäästöjä aiheutuisi myös siitä, että sama taho päättäisi tuomitun vankilaan määräämisen ajankohdasta ja lykkäyksen myöntämisestä.

Suora tuottavuushyöty kohdistuisi ensi vaiheessa ulosottolaitokseen. Ulosottoviranomaisten tehtävistä jäisi pois noin 1 900 tuomitun haastattelua sekä ilmoittautusmääräyksen ja matkalippujen antamista, noin 1 000 etsintäkuulutusten estetodistusten laatimista sekä noin 1 100 täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan päätöksen tekemistä. Ulosoton tehtävistä jäisi pois myös tuomittujen tuomiotiedon kirjaaminen ulosoton rekistereihin. Tehtävistä jäisi pois myös noin 30 000 asiakirjan postittamiseen ja vastaanottamiseen liittyvä työ sekä postituskustannuksia. Ulosottolaitokselle aiheutuvien postituskustannusten arvioidaan olevan noin 20 000 euroa vuodessa.

Muutosta valmistellut työryhmä on arvioinut, että tällä hetkellä ulosottolaitoksessa käytetään laskentatavasta riippuen 7–12 henkilötyövuotta täytäntöönpanon aloittamistehtäviin. Osa näistä henkilötyövuosista vapautuisi muihin tehtäviin. Henkilötyövuosina mitattuna tuottavuushyöty konkretisoituu suoraan vain niissä yksiköissä ja työntekijäryhmissä, joissa täytäntöönpanotehtäviin on käytetty merkittävästi työaikaa. Tehtävien siirto mahdollistaisi kuitenkin toiminnallisen tehokkuuden lisäämisen koko ulosottolaitoksessa sekä mahdollisuuden keskittyä ydintehtävien hoitamiseen.

Ulosottoviranomaisten tehtävien siirtäminen Rikosseuraamuslaitokselle toisi sille lisätyötä noin 1 900 tuomitun siviilissä tapahtuvasta haastattelusta ja noin 1 000 täytäntöönpanon lykkäämistä koskevasta hakemuksesta. Eniten lisätyötä aiheutuisi tuomittujen nykyistä perusteellisemmasta haastattelemisesta sijoittamispäätöksen yhteydessä. Muutos ei lisäisi Rikosseuraamuslaitoksen postitse tapahtuvaa asiakirjojen lähettämistä nykyisestä. Asiakirjahallinnosta saatavat tuottavuus- ja taloudellisuushyödyt konkretisoituvat kokonaisuudessaan kuitenkin vasta pitkällä aikavälillä Rikosseuraamuslaitoksen uuden toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmän (Roti) valmistuttua. Uusi järjestelmä

otetaan käyttöön aikaisintaan vuoden 2018 alussa.

Muutosta valmistellut työryhmä on arvioinut, että Rikosseuraamuslaitoksessa henkilöstön lisätarve täytäntöönpanon aloittamistehtävien siirtymisestä olisi 6—7 henkilötyövuotta. Täytäntöönpanon aloitustehtävien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle edellyttää vähintään kuuden henkilötyövuoden ja muiden henkilöstömenolisäysten aiheuttaman pysyvän toimintamäärärahan kohdentamista Rikosseuraamuslaitokselle. Määrärahan lisästarve on yhtä henkilötyövuotta kohden 54 700 euroa. Tämä sisältää palkkakustannusten lisäksi myös muita henkilöstöstä aiheutuvia kuluja.

Lain on tarkoitus tulla voimaan maaliskuun alusta 2015. Vuodelta 2015 muutos edellyttäisi 274 000 euroa määrärahan lisäystä Rikosseuraamuslaitokselle. Vuoden 2016 osalta määrärahan lisäyksen tarve olisi 328 000 euroa. Tarvittavat määrärahamuutokset voidaan toteuttaa oikeusministeriön sisäisin määrärahasiirroin. Määrärahasiirrot on otettu huomioon vuoden 2015 talousarvioesityksessä.

Uudistuksesta aiheutuisi oikeusministeriölle laskennallisesti 1—5 henkilötyövuoden tuottavuushyöty.

Ehdotettu muutos edellyttäisi Rikosseuraamuslaitoksen nykyiseen tietojärjestelmään tehtäviä ohjelmointimuutoksia, jotka maksavat arviolta 60 000 euroa. Oikeusministeriö on antanut muutoksiin tuottavuusrahaa 20 000 euroa. Loput muutokset pystytään maksamaan tällä hetkellä tietojärjestelmän ylläpitoon ja päivityksiin Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoissa varatuilla rahoilla.

Täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvään haastatteluun saapumisesta aiheutuvien matkakustannusten korvaamisesta tuomitulle aiheutuisi Rikosseuraamuslaitokselle lisäkustannuksia noin 40 000 euroa. Muutos voitaisiin toteuttaa käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Rangaistusten täytäntöönpanon aloittamistehtävien keskittäminen Rikosseuraamuslaitokselle ei edellytä organisaatioiden perustamista tai lakkauttamista. Esitys mahdollistai-

si ulosottolaitoksen resurssien siirtämisen ulosoton omien perustehtävien hoitamiseen ja lähinnä toimistohenkilöstön tehtävien uudelleen kohdentamiseen.

Rikosseuraamuslaitoksessa esitys edellyttäisi kokonaan uuden toimintamallin käyttöönottoa. Organisatoriset vaikutukset kohdistuvat Rikosseuraamuslaitoksen eri yksiköiden välisen työnjaon muutoksiin, kehittämiseen ja uudelleen organisointiin.

Ehdotettu muutos edellyttäisi lisäksi muutoksia Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään. Tietojärjestelmää muutettaisiin siten, että täytäntöönpanossa tarvittavat tiedot voitaisiin siirtää sähköisesti Rikosseuraamuslaitoksen yksiköiden välillä.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Rangaistusten täytäntöönpanon yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on uusintarikollisuuden vähentäminen. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on erityisesti vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin rangaistusaikana ja sen jälkeen. Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallista tehokkuutta on mahdollisuus parantaa, kun rangaistusten täytäntöönpanon aloittamisprosessi on saumattomasti osa rangaistusten täytäntöönpanon kokonaisprosessia.

Rangaistusten täytäntöönpanon aloittamisprosessin kehittäminen ja vaikuttavuuden lisääminen on Rikosseuraamuslaitoksen kehittämistyötä. Vaikuttavuutta lisää, kun tuomitun tausta ja sijoitusperusteet selvitetään jo vapaudessa. Tuomittu voidaan sijoittaa turvallisuustasoltaan ja toiminnoiltaan soveltuvaan vankilaan ilman arviointia varten tarvittavia väliaikaisajoitusta.

Haastattelussa voitaisiin ottaa esille monipuolisesti sellaiset tekijät ja yhteistyöverkostot, jotka edistäisivät tuomitun sijoittumista takaisin yhteiskuntaan. Samalla voitaisiin tehdä vähintään alustava rangaistusajan suunnitelma. Rangaistusajan suunnittelussa olisivat käytettävissä tiedot myös mahdollisista aikaisemmista ja tulevista rikosseuraamuksista. Lyhytaikaista rangaistusta suorittamaan tulevien kanssa voidaan jo tässä vaiheessa paneutua vapauttamissuunnitelman tekemiseen. Haastattelun yhteydessä voitaisiin ottaa esille mahdollinen tarve tuomion

täytäntöönpanon lykkäämiseen. Tuomitun todennäköisyyden saapua vankilaan itse ilmoittautuen voidaan arvioida kasvavan, jos asioista sovittaisiin hänen kanssaan edellä mainitulla tavalla. Etsintäkuulusilmoitusten väheneminen vaikuttaisi myös poliisin työhön vähentämällä tuomittujen kuljettamisia lähimpään vankilaan.

Myös tuomitulle uusi toimintamalli toisi etuja. Kaikki rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät asiat hoitaisi yksi viranomainen ja asiat olisi mahdollista hoitaa yhden tapaamisen aikana. Samalla tuomitulla olisi mahdollisuus saada tietoa rangaistuksen täytäntöönpanosta yleisemminkin. Rangaistustaan suorittamaan tulevalle ja hänen perheelleen on tärkeä saada tieto vankeusrangaistuksen aloittamisesta mahdollisimman hyvissä ajoin. Tarvittaessa myös mahdolliset tukitoimet kunnallisten palveluiden kanssa voidaan käynnistää jo tässä vaiheessa ja varmistaa siten jatkumot vapautumisen jälkeen.

5 Asian valmistelu

Rangaistusten täytäntöönpanon aloittamistehtävien keskittämistä Rikosseuraamuslaitokselle on valmistellut edellä mainittu työryhmä. Tämä esitys perustuu keskeisiltä osiltaan työryhmän ehdotuksiin.

Asiaa on käsitelty myös vankeuslain muutoksia valmistelleessa vankeuslakitiimissä, jonka oikeusministeriö asetti 5 päivänä huhtikuuta 2011.

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella. Oikeusministeriö pyysi luonnoksesta hallituksen esitykseksi lausunnon yhteensä 25 taholta. Lausunnon antoi 17 tahoa. Lausunnoista on laadittu yhteenveto (OM 3/61/2012).

Yleisarviot ehdotuksista olivat myönteisiä ja ehdotettuja muutoksia pidettiin tarpeellisina. Lausunnoissa esitetyt kannanotot on otettu huomioon esityksen valmistelussa. Lausuntopalautteen perusteella luovuttiin ehdotuksesta rangaistuksen täytäntöönpanon valmisteluun käytetyn ajan lukemisesta rangaistusajaksi.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tämä esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Esitys ja lain voimaantulo on tarpeen sovittaa yhteen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 45/2014 vp) sekä eduskunnalle syyskaudella 2014 annettavan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen kanssa.

Yhteensovittamisen tarve aiheutuu vankeuslain 2 luvun 1 §:n muuttamisesta, joka vaikuttaa 20 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan muutoksenhakukieltoon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 luku Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §. *Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon ryhtyminen.* Pykälässä säädettäisiin kuten nykyisin vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon ryhtymisestä. Tuomitun etsintäkuuluttamisesta säädettäisiin kuitenkin uudessa 2 a §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan täytäntöönpanoon olisi ryhdyttävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman, tai kun se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Päätöksentekijän harkintavaltaa täytäntöönpanon aloittamisajankohdan eli vankilaan ilmoittautumisajankohdan määrittämisessä lisättäisiin. Ilmoittautumisajankohtaa päätettäessä voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi tuomitun opiskeluun, työhön tai muihin olosuhteisiin liittyviä seikkoja. Tällaisten seikkojen perusteella ilmoittautumisajankohdasta voitaisiin asettaa muutaman kuukauden päähän siitä, kun tuomio saapuu Rikosseuraamuslaitokseen täytäntöönpanotavaksi. Tällöin tuomitun ei tarvitsisi tehdä ajankohdan siirtämistä varten erillistä lykkäyshakemusta.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin nykyisin 1 momentissa olevat säännökset menettelystä täytäntöönpanoon ryhdyttäessä. Keskeisin muutos nykyiseen olisi, ettei ulosottomies enää osallistuisi täytäntöönpanotoimiin. Ehdotetun säännöksen mukaan Rikosseuraamuslaitos määräisi tuomitulle ajankohdan ja vankilan, johon hänen olisi tuolloin ilmoitettava. Päätösvallasta säädettäisiin kuten nykyisinkin 4 luvun 11 §:ssä.

Rikosseuraamuslaitoksen olisi otettava tuomittuun yhteyttä hänen kuulemisekseen ilmoittautumisajankohdasta, sijoitusvankilasta ja rangaistusajan suunnitelman laatimisesta. Joissakin tapauksissa rangaistusajan suunnitelma voitaisiin tehdä jo vapaudessa ennen tuomitun vankilaan toimittamista.

Tuomittua olisi kuultava asiasta tarkoituksenmukaisella tavalla. Pääsääntöisesti tuomittu kutsuttaisiin Rikosseuraamuslaitoksen

yksikköön haastateltavaksi. Tuomitun kuuleminen voisi tapahtua myös kirjallisesti taikka suullisesti joko puhelimitse tai videoyhteyden välityksellä.

Tuomittua voitaisiin haastatella toisessa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä kuin sijoituspäätöksen tekevässä yksikössä. Tuomitun haastattelu voitaisiin suorittaa esimerkiksi tuomitun asuinpaikkaa lähellä olevassa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Tuomitulle voitaisiin antaa ilmoittautumismääräys jo haastattelun yhteydessä. Se voitaisiin myös lähettää hänelle myöhemmin esimerkiksi postitse.

Pykälän 3 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 2 momentti.

Pykälän 4 momentiksi siirrettäisiin nykyinen 3 momentti. Momenttiin tehtäisiin lisäksi kielellinen tarkistus.

2 a §. *Etsintäkuuluttaminen.* Pykälässä säädettäisiin tuomitun etsintäkuuluttamisesta. Tuomittu voitaisiin etsintäkuuluttaa, jos häntä ei tavoitettaisi tai hänen oleskelupaikkaansa ei saataisi selville. Tuomittu voitaisiin etsintäkuuluttaa myös, jos hän ei noudattaisi kuulemista koskevaa kutsua, hän ei ilmoittautuisi vankilaan määrättyä ajankohtana tai jos hän ilmeisesti pakoilisi täytäntöönpanoa.

Säännös antaisi Rikosseuraamuslaitokselle harkintavaltaa siinä, missä vaiheessa tuomittu etsintäkuulutetaan ja mihin toimenpiteisiin Rikosseuraamuslaitos ryhtyy ennen etsintäkuuluttamista. Tuomittu voitaisiin etsintäkuuluttaa esimerkiksi silloin, jos Rikosseuraamuslaitoksen käytettävissä olevista tiedoista ei ilmenisi tuomitun asuinsoitetta. Toisaalta, jos tuomittu on ilmoittanut väestörekisteritietoihin osoitteekseen ainoastaan Poste Restante, säännökset mahdollistaisivat myös sen, että Rikosseuraamuslaitos lähettäisi kuulemiskutsun kyseiseen osoitteeseen ennen etsintäkuuluttamista. Toisaalta Rikosseuraamuslaitos voisi myös lähettää kuulemiskutsua noudattamatta jättäneelle tuomitulle ilmoittautumismääräyksen ja tehdä etsintäkuulutuksen vasta sitten, jos tuomittu ei saapuisi vankilaan määrättyä ajankohtana.

Tuomitun etsintäkuuluttaminen ei myöskään edellyttäisi, että kuulemiskutsu tai il-

moittautumismääräys olisi annettu hänelle todisteellisesti tiedoksi. Niiden lähettäminen tuomitulle tavallisena kirjeenä riittäisi. Etsintäkuulutus annettaisiin rangaistuksen täytäntöönpanon aloittamiseksi eli kiinni otettu etsintäkuulutettu toimitettaisiin vankilaan ja täytäntöönpano aloitettaisiin.

4 §. Täytäntöönpanon lykkääminen muista kuin terveydellisistä syistä. Pykälän 1 momentista ehdotetaan 1 §:n 1 momentin muutoksen johdosta poistettavaksi maininta viipymättä tapahtuvasta täytäntöönpanosta.

Pykälän 2 momentin mukaan lykkäyksen pituuden määräaika laskettaisiin siitä ajankohdasta lukien, kun tuomittu on määrätty 2 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmoittautumaan vankilaan. Tuomittu voisi hakea lykkäystä vasta sen jälkeen, kun ilmoittautumisajankohta on määrätty. Tämä merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön, jossa tuomittu on voinut hakea lykkäystä heti sen jälkeen, kun tuomio on saapunut Rikosseuraamuslaitokselle täytäntöön pantavaksi. Tarkoituksena olisi, että ilmoittautumisajankohdasta päätettäessä voitaisiin ottaa nykyistä joustavammin huomioon sellaiset tuomitun kuulemisen yhteydessä esittämät seikat, jotka vaikuttavat ilmoittautumisajankohtaan. Näin erillisiltä lykkäyshakemuksilta vältyttäisiin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siitä ilmenisi nykyistä selvemmin, kuinka pitkäksi aikaa lykkäystä voidaan myöntää. Lykkäystä voitaisiin myöntää lähtökohtaisesti enintään kuusi kuukautta ilmoittautumisajankohdasta. Ainoastaan poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka olemassaolon pituus on lykkäystä myönnettäessä tiedossa, lykkäys voisi olla enemmän kuin kuusi kuukautta. Tällaisia syitä voisivat olla esimerkiksi asevelvollisuuden suorittaminen loppuun tai keskeneräisten opintojen loppuun saattaminen.

Myönnettävien lykkäysten lukumäärää ei esitetä rajoitettavaksi, mutta lykkäystä olisi mahdollista myöntää yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi siitä ajankohdasta, jona tuomittu on määrätty ilmoittautumaan vankilaan.

Tuomitulle voi tulla samaan aikaan täytäntöön pantavaksi useita eri tuomioita. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä siitä, että jos täytäntöön pantavaksi tulee samaan aikaan

useampia kuin yksi tuomio, yhden vuoden enimmäisaika lasketaan tällöin ensimmäisenä täytäntöön pantavaksi määrätyn tuomion ilmoittautumisajankohdasta lukien. Jos lykkäyksen aikana saapuu täytäntöön pantavaksi uusia tuomioita, edellä mainittu vuoden enimmäisaika koskee myös näitä tuomioita.

Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selventävää säännöstä siitä, että tuomion lykkäämistä koskeva päätös lykkää samalla muidenkin lykkäyksen aikana täytäntöön pantavaksi tulevien tuomioiden täytäntöönpanoa.

Pykälän 4 momentissa säädetään tilanteista, joissa lykkäystä ei saa myöntää. Sen uudeksi 3 kohdaksi ehdotetaan säännöstä siitä, ettei lykkäystä saa myöntää, jos tuomittu on jo aloittanut rangaistuksen suorittamisen. Nykyisin vastaava säännös on vankeusasetuksen 6 §:ssä.

5 §. Lykkäyshakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös terveydellisistä syistä vankeusrangaistukseen täytäntöönpanoon haetun lykkäyksen välitön täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus koskisi ainoastaan ensimmäistä hakemusta. Tällä hetkellä muilla kuin terveydellisillä perusteilla vankeusrangaistukseen haetuissa lykkäyksissä suora täytäntöönpanon estävä vaikutus on vain ensimmäisellä hakemuksella.

Terveydellisillä perusteilla anotuissa lykkäyksissä on yleistä, että tuomittu ei valita kielteisestä lykkäyspäätöksestä hallinto-oikeuteen, vaan hän hakee lykkäystä uudelleen samoilla perusteilla. Ensimmäiseen lykkäyshakemukseen on jo hankittu Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikön lausunto. Uuden lykkäyshakemuksen saapessa päätöksentekijä pystyy siten arvioimaan, onko sille annettava täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus. Ehdotettu muutos ei vaarantaisi tuomitun terveydentilaa, mutta sillä pystyttäisiin estämään täytäntöönpanon välttelemisen uusia lykkäyshakemuksia tekemällä.

Säännöstä täsmennettäisiin myös siten, että ensimmäisen lykkäyshakemuksen täytäntöönpanoa lykkäävä vaikutus koskisi kaikkia samaan aikaan täytäntöön pantavaksi tulevia vankeusrangaistuksia.

10 §. Päätösvalta. Pykälän 1 momentissa säädetään päätösvallassa lykkäyksen myöntämisessä ja sen peruuttamisessa. Tällä het-

kellä toimivalta päättää vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä riippuu siitä, millä perusteella lykkäystä haetaan. Terveydellisillä perusteilla anotun lykkäyksen myöntämisestä päättää Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö ja muilla perusteilla anotun lykkäyksen myöntämisestä päättää ulosottomies. Toimivalta ehdotetaan siirrettäväksi arviointikeskuksille, jotka nykyään päättävät vangin sijoitusvankilasta ja ilmoittautumisajankohdasta. Arviointikeskuksen toimivaltaan kuuluisi päättää sekä terveydellisillä että muilla perusteilla anotuista ja myönnettävistä lykkäyksistä. Arviointikeskuksessa päätösvaltaa voisi käyttää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies.

Ulosottomies päättäisi edelleen sakon muuntorangaistusten lykkäämisestä muilla kuin terveydellisillä perusteilla.

Terveydellisillä syillä anottuun lykkäykseen olisi pyydyttävä lausunto Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköltä. Säännöksellä varmistettaisiin, että lykkäykseen oikeuttavia terveydellisiä syitä arvioidaan asianmukaisesti ja yhdenmukaisesti kaikissa arviointikeskuksissa. Nykyisin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pyytää ennen lykkäyksen myöntämistä lausunnon terveydenhuoltoyksikön johtavalta ylilääkäriltä. Säännös antaisi terveydenhuoltoyksikölle harkintavaltaa siinä, miten lausuntojen antaminen käytännössä järjestettäisiin.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin kielellinen muutos.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä tuomitun etsintäkuuluttamisesta päättävästä virkamiehestä. Tällä hetkellä asiasta ei ole säännöstä. Ehdotuksen mukaan etsintäkuuluttamisesta päättäisi täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohdajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies.

11 §. Kiinniotto-oikeus. Pykälässä säädetään Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen oikeudesta ottaa etsintäkuulutettu tuomittu kiinni. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehillä olisi oikeus kiinniottamiseen, jos 2 luvun 2 a §:n nojalla etsintäkuulutettu tuomittu ta-

vattaisiin Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 4 §:ssä tarkoitetun yksikön alueella. Kiinniotto-oikeus ei koskisi ainoastaan poliisilain (872/2011) nojalla liikkumis- ja oleskelurajoitusten kohteeksi asetettuja vankiloiden alueita, vaan etsintäkuulutettu voitaisiin ottaa kiinni esimerkiksi hänen asioidessaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Muissa tapauksissa etsintäkuulutettujen kiinniottamisesta vastaisi poliisi.

Etsintäkuulutetun kiinniottamisesta olisi ilmoitettava poliisille ja tarvittaessa tuomittu voitaisiin luovuttaa poliisille esimerkiksi vankilaan kuljettamista varten. Pykälässä ei enää erikseen säädettäisi poliisin virkaavusta, koska Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus saada virka-apua poliisilta myös täytäntöönpanon aloittamiseen liittyvien tehtävien suorittamiseen vankeuslain 1 luvun 11 §:n nojalla.

12 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta, tuomitun kuulemisesta ja etsintäkuuluttamisesta.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä niistä perusteista, joilla vankilaan sijoittamispäätöstä valmisteleva Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määräytyy. Tällaisina yksikköinä voisivat toimia arviointikeskusten lisäksi yhdyskuntaseuraamustoimistot ja joissakin tapauksissa myös vankilat. Yksikön määräytymiseen voisi vaikuttaa esimerkiksi rikoslaji, rangaistuksen pituus ja aikaisempien rangaistuskausien lukumäärä.

4 luku **Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**

2 §. Vankilaan ottaminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vankilaan ottaminen ei enää perustuisi ulosottomiehen tuomitulle antamaan kirjalliseen täytäntöönpanomääräykseen, vaan 2 luvun 1 a §:n mukaiseen täytäntöönpanokirjaan ja tuomion täytäntöönpanemiseksi annettuun ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Muutos johtuisi siitä, että ulosotto-

mies ei enää osallistuisi vankeusrangaistusten täytäntöönpanon aloitustoimiin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksiköiden välillä ei ole tarvetta erillisen täytäntöönpanomääräyksen käyttöön tuomioiden täytäntöönpanossa.

Muuntorangaistusta suorittavan vankilaan ottaminen perustuisi kuten tälläkin hetkellä ulosottomiehen antamaan ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Asiasta otettaisiin pykälän 1 momenttiin selventävä säännös. Oikeusrekisterikeskus toimittaa muuntorangaistuksen täytäntöönpanokirjan Rikosseuraamuslaitokselle sen jälkeen kun tuomittu on saapunut vankilaan.

3 §. Matkakustannusten korvaaminen. Yleisperusteluiden kohdassa 3.2 ilmenevillä syillä pykälään ehdotetaan lisäystä, että vapaudessa tehtävään haastatteluun osallistumisesta aiheutuvat matkakustannukset korvattaisiin. Matkakustannukset korvattaisiin samalla tavoin kuin vankilaan saapuvalla ja sieltä vapautuvalla.

Pykälään otettaisiin säännös siitä, että matkakustannukset korvattaisiin halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kulujen mukaisesti. Tällä hetkellä asiaa todetaan pykälän perusteluissa.

11 §. Päätösvalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rangaistusajan suunnitelmista ja vankilaan sijoittamisesta päättävien virkamiesten määrää lisättäisiin. Nykyisin päätösvalta näistä asioista on ollut ainoastaan arviointikeskuksen johtajalla. Ehdotuksen mukaan päätösvaltaa voisi käyttää myös arviointikeskuksen työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies. Rikosseuraamusalueen työjärjestyksen määräyksellä päätösvaltaa voitaisiin siirtää myös yhdyskuntaseuraamus-toimiston johtajalle.

Pykälään ehdotetaan selvyudeksi lisättäväksi, että säännös koskee myös tuomitun vankilaan ilmoittautumisen ajankohdasta päättämistä.

Pykälän 2 momentiksi siirrettäisiin säännös siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää niistä avolaitoksista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla välineillä. Momenttiin tehtäisiin myös kielellinen tarkistus.

Siirtymäsäännös. Siirtymäsäännöksen mukaan vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja sen valmistelua koskevissa asioissa noudatettaisiin päätöstä tai muuta täytäntöönpanotoimenpidettä tehtäessä voimassa olleita säännöksiä. Uuden lain säännöksiä noudatettaisiin kuitenkin, jos asia tulisi edellytysten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Esimerkiksi jos täytäntöönpanomääräys on lähetetty ulosottovirastoon ennen lain voimaantuloa, tuomion täytäntöönpanon aloitustoimissa noudatettaisiin lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällaisessa tapauksessa ulosottomies edelleen huolehtisi tuomitun kuulemisesta sekä antaisi hänelle ilmoittautumismääräyksen ja matkaliput. Uuden lain säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin, jos ulosottomies lain voimaantulon jälkeen palauttaisi täytäntöönpanomääräyksen Rikosseuraamuslaitokselle esimerkiksi jos tuomittu ei tavoiteta tai hän ilmeisesti pakoo täytäntöönpanoa.

Tuomitun kohtelua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sovellettaisiin päätöstä tehtäessä voimassa olevia säännöksiä. Esimerkiksi jos tuomittu on hakenut tuomion täytäntöönpanon lykkäystä terveydellisillä perusteilla jo enemmän kuin yhden kerran, noudatettaisiin hakemuksen täytäntöönpanoa lykkäävässä vaikutuksessa lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin, jos asia tulee edellytysten muuttumisen tai muun syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Edellä ehdotetut muutokset edellyttäisivät myös asetustasoisia säännösmuutoksia.

Vankeuslain 2 luvun 12 §:n 1 momentti sisältää tällä hetkellä valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia määräyksiä vankeuden täytäntöönpanon aloittamisesta ja lykkäämisestä sekä sakon vankilassa maksamisesta. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä myös lainvoimaa vailla olevan tuomion taylor

täytäntöpanosta, tuomitun kuulemisesta ja etsintäkuulutuksen antamisesta.

Vankeuslain 2 luvun 12 §:n 2 momentissa olisi valtuussäännös, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö voisi antaa tarkempia määräyksiä tuomitun kuulemisen suorittavan Rikosseuraamuslaitoksen yksikön määräytymisen perusteista.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan maaliskuun alusta 2015. Tarkempien säännösten ja määräysten sekä lain täytäntöpanon vaatimien toimien vuoksi laki voisi tulla voimaan aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettu sääntely koskee rangaistusten täytäntöpanon aloittamiseen liittyvien viranomaistehtävien järjestämistä. Tehtävät eivät sinällään muuttuisi nykyisestä, mutta tehtävien hoitaminen siirtyisi ulosottoviranomaisilta Rikosseuraamuslaitokselle. Esityksessä säädettäisiin siten perustuslain 119 §:n edellyttämällä tavalla julkista valtaa käyttävän viranomaisen yleisistä perusteista.

Esitykseen sisältyy myös säännöksiä, jotka koskevat tuomitun oikeusasemaa. Säännöksillä pyritään selventämään tuomitun asemaa, eivätkä ehdotukset rajoittaisi tuomitun oikeuksia suhteessa nykyiseen lainsäädäntöön siten, että sillä olisi merkitystä lainsäätämisyjärjestykseen. Tuomitun oikeuksista ja velvollisuuksista myös säädettäisiin täsmällisesti lakitasoisilla säännöksillä.

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 2 luvun 1, 4, 5 ja 10—12 § ja 4 luvun 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 11 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 1 ja 10 § osaksi laissa 735/2011 sekä 4 luvun 11 § laissa 735/2011, ja
lisätään 2 lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön ilman aiheetonta viivytystä, kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Rikosseuraamuslaitoksen on määrättävä tuomitulle ilmoittautumisajankohta ja vankila, johon hänen on ilmoitauduttava. Tuomitua on kuultava ilmoittautumisajankohdasta, sijoitusvankilasta ja rangaistusajan suunnitelman laatimisesta.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Vankiluvun tasoittamiseksi ja rangaistuksen asianmukaisen täytäntöönpanon turvaamiseksi oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että vankilat eivät ota tiettyä ajanjaksona vastaan sellaisia rangaistukseen tuomittuja, joilla on suoritettavanaan enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus. Täytäntöönpanon alkaminen ei kuitenkaan tästä syystä saa siirtyä yli kahdeksaa kuukautta siitä kun tuomio tuli täytäntöönpanokelpoiseksi.

2 a §

Etsintäkuuluttaminen

Rikosseuraamuslaitoksen on etsintäkuulutettava tuomittu täytäntöönpanon aloittamista varten, jos:

- 1) tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaa saada selville;
- 2) tuomittu ei noudata kuulemista koskevaa kehoitusta;
- 3) tuomittu ei saavu vankilaan määrättyyn ilmoittautumisajankohtana;
- 4) tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa.

4 §

Täytäntöönpanon lykkäminen muista kuin terveydellisistä syistä

Tuomitulle voidaan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan myöntää lykkäystä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon, jos lykkäyksellä voitaisiin olennaisesti vähentää täytäntöönpanon aiheuttamia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselle taikka tuomitun työntajalle tai jollekin muulle taholle, jolle tuomitun työsuoritus on erityisen tarpeellinen.

Lykkäystä voidaan myöntää enintään kuusi kuukautta 1 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoittautumisajankohdasta. Uusi lykkäys voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka voimassaolon

päättymisaika on tiedossa. Lykkäysten enimmäisaika on yhteensä vuosi ilmoittautumisajankohdasta. Jos täytäntöönpanotavaksi tulee samaan aikaan useampia tuomioita tai lykkäyksen aikana täytäntöönpanotavaksi tulee uusia tuomioita, vuoden enimmäisaika lasketaan ensimmäisenä täytäntöönpanotavaksi määrätyn tuomion ilmoittautumisajankohdasta. Tuomion täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös lykkää muidenkin lykkäyksen aikana täytäntöönpanotavaksi tulevien tuomioiden täytäntöönpanoa.

Edellä 1 momentissa mainituilla perusteilla sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle tai, jollei täytäntöönpanoon voida tuolloin ryhtyä, kun täytäntöönpanon este on lakannut.

Lykkäystä ei saa myöntää, jos:

- 1) tuomittu on asian vuoksi vangittuna tai määrätty muun asian vuoksi vangittavaksi;
- 2) on perusteltua syytä olettaa, että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa;
- 3) tuomittu on jo aloittanut rangaistuksen suorittamisen.

5 §

Lykkäyshakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon

Ensimmäisen lykkäyshakemuksen tekeminen lykkää vankeusrangaistuksen tai samaan aikaan täytäntöönpanotavaksi tulevien vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa, kunnes hakemuksen johdosta on tehty päätös. Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ratkaisee, onko samaa rangaistusta koskevalla uudella hakemuksella tällainen vaikutus.

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä ja 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamisesta. Ulos-

ottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydetty Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikön lausunto.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies päättää 7 §:ssä tarkoitettua maksuajasta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta.

11 §

Kiinniotto-oikeus

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi ottaa Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua yksikön alueella kiinni 2 a §:n nojalla etsintäkuulutetun tuomitun täytäntöönpanon aloittamiseksi. Etsintäkuulutetun kiinniottamisesta on ilmoitettava poliisille. Kiinni otettu voidaan tarvittaessa luovuttaa poliisille.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vankeuden täytäntöönpanon aloittamisesta ja lykkäämisestä, lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta, tuomitun kuulemisesta, etsintäkuuluttamisesta sekä sakon maksamisesta vankilassa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joilla tuomitun kuulemisen suorittava Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määräytyy.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

2 §

Vankilaan ottaminen

Vangin ottaminen vankilaan perustuu 2 luvun 1 a §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokirjaan ja tuomion täytäntöönpanemiseksi annettuun ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Muuntorangaistukseen tuomitun ottaminen vankilaan perustuu ulosottomiehen antamaan ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Tutkintavangin ottamisesta vankilaan säädetään tutkintavankeuslaissa.

-----

3 §

Matkakustannusten korvaaminen

Vankilaan saapuvan ja sieltä vapautuvan vangin matkakustannukset Suomen alueella maksetaan valtion varoista. Samoin maksetaan matkakustannukset, jotka tuomitulle aiheutuvat vankeuden täytäntöönpanon aloittamista koskevasta kuulemisesta Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Kustannukset korvataan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

-----

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan ja vankilaan ilmoittautumisajankohdasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies taikka Rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää niistä avolaitoksista ja avolaitosastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla välineillä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja sen valmistelua koskevissa asioissa sovelletaan päätöstä tai muuta täytäntöönpanotoimenpidettä tehtäessä voimassa olevia säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee edellytysten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 2 luvun 1, 4, 5 ja 10—12 § ja 4 luvun 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti ja 11 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 1 ja 10 § osaksi laissa 735/2011 sekä 4 luvun 11 § laissa 735/2011, ja
lisätään 2 lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Täytäntöönpanon aloittaminen

Täytäntöönpanon aloittaminen

1 §

1 §

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Rangaistus on pantava täytäntöön viipymättä. Kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa täytäntöönpanomääräyksen sen paikkakunnan ulosottomiehelle, jolla tuomittu asuu tai oleskelee. Ulosottomiehen on otettava yhteyttä Rikosseuraamuslaitoksen arviointikeskukseen vankilaan määräämistä varten. Ulosottomiehen on määrättävä tuomittu ilmoittautumaan vankilaan arviointikeskuksen määräämänä ajankohtana. Jos tuomittua ei tavoiteta, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön on etsintäkuulutettava hänet.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Vankiluvun tasoittamiseksi ja rangaistuksen asianmukaisen täytäntöönpanon turvaamiseksi oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että vankilat eivät ota tiettyinä ajanjaksona

Rangaistus on pantava täytäntöön *ilman aiheutonta viivytystä*, kun vankeusrangaistusta koskeva tuomio on saanut lainvoiman tai se on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Rikosseuraamuslaitoksen on määrättävä tuomitulle ilmoittautumisajankohta ja vankila, johon hänen on ilmoitauduttava. Tuomitua on kuultava ilmoittautumisajankohdasta, sijoitusvankilasta ja rangaistusajan suunnitelman laatimisesta.

Sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtymisestä säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Vankiluvun tasoittamiseksi ja rangaistuksen asianmukaisen täytäntöönpanon turvaamiseksi oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että vankilat eivät ota tiettyinä

vastaan rangaistukseen tuomittuja, joilla on suoritettavanaan enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus. Täytäntöönpanon alkaminen ei kuitenkaan tästä syystä saa siirtyä yli kahdeksaa kuukautta tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi tulosta.

ajanjaksona vastaan *sellaisia* rangaistukseen tuomittuja, joilla on suoritettavanaan enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus. Täytäntöönpanon alkaminen ei kuitenkaan tästä syystä saa siirtyä yli kahdeksaa kuukautta *siitä kun tuomio tuli täytäntöönpanokelpoiseksi*.

2 a §

Etsintäkuuluttaminen

Rikosseuraamuslaitoksen on etsintäkuuluttava tuomittu täytäntöönpanon aloittamisesta varten, jos:

- 1) tuomittua ei tavoiteta, eikä hänen oleskelupaikkaa saada selville;*
- 2) tuomittu ei noudata kuulemistä koskevaa kehotusta;*
- 3) tuomittu ei saavu vankilaan määrättyä ilmoittautumisajankohtana;*
- 4) tuomittu ilmeisesti pakoilee täytäntöönpanoa.*

4 §

Täytäntöönpanon lykkäminen muista kuin terveydellisistä syistä

Tuomitulle voidaan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan myöntää lykkäystä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon, jos lykkäyksellä voitaisiin olennaisesti vähentää *viipymättä tapahtuvan* täytäntöönpanon aiheuttamia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselle taikka tuomitun työnantajalle tai jollekin muulle taholle, jolle tuomitun työsuoritus on erityisen tarpeellinen.

Lykkäys voi kestää enintään kuusi kuukautta siitä, kun täytäntöönpanomääräys on saapunut ulosottomiehelle. Uusi, *enintään kuuden kuukauden pituinen* lykkäys voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka voimassaolon päättymisaika on tiedossa.

4 §

Täytäntöönpanon lykkäminen muista kuin terveydellisistä syistä

Tuomitulle voidaan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan myöntää lykkäystä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon, jos lykkäyksellä voitaisiin olennaisesti vähentää täytäntöönpanon aiheuttamia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen lähiomaiselleen tai muulle läheiselle taikka tuomitun työnantajalle tai jollekin muulle taholle, jolle tuomitun työsuoritus on erityisen tarpeellinen.

Lykkäystä voidaan myöntää enintään kuusi kuukautta 1 §:n 2 momentissa tarkoitettusta ilmoittautumisajankohdasta. Uusi lykkäys voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti ja sellaisella perusteella, jonka voimassaolon päättymisaika on tiedossa. Lykkäysten enimmäisaika on yhteensä vuosi ilmoittautumisajankohdasta. Jos täytäntöönpanotavaksi tulee samaan aikaan useampia tuomioita tai lykkäyksen aikana täytäntöön pantavaksi tulee uusia tuomioita, vuoden enimmäisaika lasketaan ensimmäisenä täytäntöönpanotavaksi määrätyn tuomion ilmoittautumisajan-

Edellä 1 momentissa mainituilla perusteilla voidaan sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle tai, jollei täytäntöönpanoon voida tuolloin ryhtyä, kun täytäntöönpanon este on lakannut.

Lykkäystä ei saa myöntää, jos:

- 1) tuomittu on asian vuoksi vangittuna tai määrätty muun asian vuoksi vangittavaksi; *tai*
- 2) on perusteltua syytä olettaa, että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa.

5 §

Lykkäyshakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon

Ensimmäisen, 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun lykkäyshakemuksen tekeminen lykkää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa, kunnes hakemuksen johdosta on tehty päätös. Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ratkaisee, onko samaa rangaistusta koskevalla uudella hakemuksella tällainen vaikutus.

10 §

Päätösvalta

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö myöntää lykkäyksen terveydellisillä perusteilla. Muilla perusteilla lykkäyksen myöntää ulosottomies.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettua maksuajasta

kohdasta. Tuomion täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös lykkää muidenkin lykkäyksen aikana täytäntöön pantavaksi tulevien tuomioiden täytäntöönpanoa.

Edellä 1 momentissa mainituilla perusteilla sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut ulosottomiehelle tai, jollei täytäntöönpanoon voida tuolloin ryhtyä, kun täytäntöönpanon este on lakannut.

Lykkäystä ei saa myöntää, jos:

- 1) tuomittu on asian vuoksi vangittuna tai määrätty muun asian vuoksi vangittavaksi;
- 2) on perusteltua syytä olettaa, että tuomittu pakoilee täytäntöönpanoa tai jatkaa rikollista toimintaa;
- 3) *tuomittu on jo aloittanut rangaistuksen suorittamisen.*

5 §

Lykkäyshakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon

Ensimmäisen lykkäyshakemuksen tekeminen lykkää vankeusrangaistuksen *tai samaan aikaan täytäntöön pantavaksi tulevien vankeusrangaistusten* täytäntöönpanoa, kunnes hakemuksen johdosta on tehty päätös. Toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen ratkaisee, onko samaa rangaistusta koskevalla uudella hakemuksella tällainen vaikutus.

10 §

Päätösvalta

Arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies päättää 3 §:ssä ja 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vankeusrangaistuksen lykkäyksestä ja 6 §:ssä tarkoitettua lykkäyksen peruuttamisesta. Ulosottomies päättää 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua sakon muuntorangaistuksen lykkäyksestä ja lykkäyksen peruuttamisesta. Terveydellisistä syistä anotusta lykkäyksestä on pyydettävä Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikön lausunto.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies

päätää täytäntöönpanosta vastaava virkamies.

Lykkäyksen peruuttamisesta päätää lykkäyksen myöntänyt viranomainen.

päätää 7 §:ssä tarkoitettusta maksuajasta.

Täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päätää tuomitun etsintäkuuluttamisesta ja sen peruuttamisesta.

11 §

Kiinniotto-oikeus ja virka-apu

Ulosottomies voi ottaa kiinni sen, joka välttelee vankeusrangaistuksensa täytäntöönpanoa. Kiinni otettu on viipymättä luovutettava poliisimiehelle

Ulosottomiehellä on oikeus täytäntöönpanotehtävänsä suorittamiseksi saada poliisilta virka-apua.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset vankeuden täytäntöönpanon aloittamisesta ja lykkäämisestä sekä sakon vankilassa maksamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Kiinniotto-oikeus

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi ottaa Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetun yksikön alueella kiinni 2 a §:n nojalla etsintäkuulutetun tuomitun täytäntöönpanon aloittamiseksi. Etsintäkuulutetun kiinniottamisesta on ilmoitettava poliisille. Kiinni otettu voidaan tarvittaessa luovuttaa poliisille.

12 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset vankeuden täytäntöönpanon aloittamisesta ja lykkäämisestä, lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta, tuomitun kuulemisesta, etsintäkuuluttamisesta sekä sakon maksamisesta vankilassa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joilla tuomitun kuulemisen suoritettava Rikosseuraamuslaitoksen yksikkö määräytyy.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

2 §

Vankilaan ottaminen

Vangin ottaminen vankilaan perustuu kirjalliseen täytäntöönpanomääräykseen. Tutkintavangin ottamisesta vankilaan säädetään tutkintavankeuslaissa.

3 §

Matkakustannusten korvaaminen

Vankilaan saapuvan ja sieltä vapautuvan vangin matkakustannukset Suomen alueella maksetaan valtion varoista.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta ja vangin sijoittamisesta vankilaan päättää arviointikeskuksen johtaja. Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö päättää niistä avolaitoksista ja avolaitososastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

2 §

Vankilaan ottaminen

Vangin ottaminen vankilaan perustuu 2 luvun 1 a §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokirjaan ja tuomion täytäntöönpanemiseksi annettuun ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Muuntorangaistukseen tuomitun ottaminen vankilaan perustuu ulosottomiehen antamaan ilmoittautumismääräykseen tai etsintäkuulutukseen. Tutkintavangin ottamisesta vankilaan säädetään tutkintavankeuslaissa.

3 §

Matkakustannusten korvaaminen

Vankilaan saapuvan ja sieltä vapautuvan vangin matkakustannukset Suomen alueella maksetaan valtion varoista. Samoin maksetaan matkakustannukset, jotka tuomitulle aiheutuvat vankeuden täytäntöönpanon aloittamista koskevasta kuulemisesta Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä. Kustannukset korvataan halvimman julkisen kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuneiden kustannusten mukaan.

11 §

Päätösvalta

Rangaistusajan suunnitelmasta, vangin sijoittamisesta vankilaan ja vankilaan ilmoittautumisajankohdasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies taikka Rikosseuraamusalueen työjärjestyksessä määrätty yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinto-

yksikkö päättää niistä avolaitoksista ja avolaitosastoista, joissa vankeja valvotaan teknisesti 1 §:n 2 momentissa *tarkoitetuilla välineillä*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa ja sen valmistelua koskevissa asioissa sovelletaan päätöstä tai muuta täytäntöönpanotoimenpidettä tehtäessä voimassa olevia säännöksiä. Tämän lain säännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos asia tulee edellytysten muuttumisen tai muun vastaavan syyn vuoksi uudelleen käsiteltäväksi tämän lain tultua voimaan.